

Eindrapport Burgerinitiatieven in de Kempengemeenten

Gemeente Oirschot

Gemeente Oirschot

Rekenkamercommissie Kempengemeenten
Maart 2018

Inhoudsopgave

1 Inleiding	2
1.1 Doel- en vraagstelling	3
1.2 Uitvoering van het onderzoek	4
1.3 Leeswijzer	4
2 Beleid en kaderstelling	5
2.1 Kader samenwerking leefbaarheidsnetwerken en gemeente (2017)	5
2.2 Visie Samenwerken met de Samenleving (2015)	6
2.3 Beleidsregel projectsubsidies (2013)	6
2.4 Nota burgerparticipatie in Oirschot (2012)	6
2.5 Verordening Formeel burgerinitiatief (2002)	7
3 Werkwijze	8
3.1 Werkwijze formele burgerinitiatieven	8
3.2 Werkwijze informele burgerinitiatieven	8
3.3 Communicatie	9
4 Uitvoering	10
4.1 Inventarisatie	10
4.2 Initiatiefgroep Dorpshart Middelbeers	10
4.3 Stichting Mooi Straten	11
5 Bestuurlijk proces	14
5.1 Coalitieakkoord	14
5.2 De wethouder	14
5.3 Gesprek raadslid	15
6 Conclusies	16
6.1 Aanbevelingen aan de gemeenteraad van Oirschot	17
6.2 Vergelijking	18
7 Bestuurlijke reactie	19
Bijlage 1	24
Gehanteerd normenkader	24
Bijlage 2	21
Bronnen	21
Bijlage 3	22
Lijst met formele burgerinitiatieven	22
Lijst met informele burgerinitiatieven	22

1 Inleiding

Burgers kunnen op vele manieren participeren in hun gemeenschap, bijvoorbeeld door vrijwilligerswerk, het bijwonen van inspraakavonden of het houden van inzamelingsacties. In het onderzoek 'Burgerinitiatieven Kempengemeenten' kijken we naar een specifieke vorm van participeren: formele en informele burgerinitiatieven. Het onderzoek dat in de gemeenten Oirschot, Reusel-De Mierden en Eersel is uitgevoerd, bestaat uit drie verschillende deelrapporten.

In eerste instantie concentreerde het onderzoek zich op formele burgerinitiatieven, een mogelijkheid in de Gemeentewet om als groep burgers - onder voorwaarden - een onderwerp op de agenda van de gemeenteraad te plaatsen. Toen na eerste inventarisatie bleek dat in geen van de drie gemeenten ooit een formeel burgerinitiatief is ingediend, is het onderzoek verbreed naar ook informele burgerinitiatieven.

Informele burgerinitiatieven zijn een vorm van zelforganisatie van burgers, gericht op de verbetering van de eigen levenssituatie en/of de samenleving waarbij een aantal mensen betrokken is in een al dan niet tijdelijke initiatiefgroep, actiegroep of projectgroep. Burgerinitiatieven worden gerund door vrijwilligers, zijn hoogstens semiprofessioneel, kleinschalig en niet of weinig geïnstitutionaliseerd.¹

Voor wat betreft de informele burgerinitiatieven, gaat dit onderzoek louter over informele burgerinitiatieven die een interactie met de gemeente hebben gehad of hadden willen hebben. Dit onderzoek gaat niet over initiatieven waarbij de gemeente in eerste instantie het initiatief heeft genomen en vervolgens burgers erbij heeft betrokken. Ook vallen initiatieven waarbij de gemeente geen rol heeft gespeeld, zoals een samenwerking tussen een voetbalclub en een bank rondom een nieuw sportveld, buiten het onderzoek.

Beide vormen van burgerinitiatief zijn onderdeel van een groter geheel: burgerparticipatie. Sinds de jaren '60 zoekt de overheid naar mogelijkheden om burgers bij haar beleid te betrekken, zoals referenda, interactieve beleidsvorming en inspraakmogelijkheden. Dit is de ene kant van burgerparticipatie, waarbij de overheid het voortouw neemt. Burgerinitiatieven zijn hier het spiegelbeeld van: niet de overheid, maar burgers nemen het initiatief en willen de overheid hierbij betrekken. Omdat burgerinitiatieven een deel van een groter geheel zijn, hebben we in dit onderzoek ook aandacht voor het bredere onderwerp burgerparticipatie.

¹ Mijde, A. en S. Daru (2005: 11). *Actieve burgers en vrijwilligersorganisaties*. Utrecht: CiviQ.

Het onderzoek beslaat de periode 2012 – 2017 in de gemeenten Oirschot, Reusel-De Mierden en Eersel.

1.1 Doel- en vraagstelling

Doel onderzoek

Het onderzoek heeft tot doel om de gemeenteraden van Eersel, Oirschot en Reusel-De Mierden inzicht te bieden in de formele en informele burgerinitiatieven die in de periode 2012 - 2017 zijn ingediend en in de wijze waarop de gemeenten omgaan met formele en informele burgerinitiatieven.

Vraagstelling

De centrale onderzoeksvraag is:

Welke burgerinitiatieven zijn er in de periode 2012-2017 ingediend en tot welke effecten hebben deze concreet geleid? Wat betekent het voor de rol van de gemeenten?

Daarbij zijn de volgende deelvragen geformuleerd:

A. Beleid en Kaderstelling

1. Welke kaders en richtlijnen hebben raad en college vastgesteld ten aanzien van burgerinitiatieven?
2. Bieden de kaders voldoende mogelijkheden? Zijn ze toegankelijk en haalbaar?
3. Draagt de gemeente de mogelijkheden van burgerinitiatieven actief uit? Stimuleert zij inwoners hierin?
4. Welke doelen had de raad voor ogen met de vaststelling van de verordening Burgerinitiatief?

B. Uitvoering

5. Welke burgerinitiatieven zijn er de afgelopen zes jaar (periode 2012-2017) in de gemeenten Eersel, Reusel-De Mierden en Oirschot geweest?
6. Worden de inhoudelijke doelen van de burgerinitiatieven gerealiseerd?
7. Hoe heeft de gemeente het 'proces achter de burgerinitiatieven' georganiseerd?
8. Welke rol speelde het college/de ambtelijke organisatie in de onderzochte burgerinitiatieven? Is de rol die de gemeente al dan niet speelde van invloed geweest op het effect van het burgerinitiatief?
9. Hoe verliep de communicatie met de indieners van het burgerinitiatief?

C. Bestuurlijk proces

10. Hebben de gemeenteraad en het college van B&W een rol gespeeld bij de burgerinitiatieven?
11. Hoe is de informatievoorziening aan de raad geweest?

D. Vergelijking

12. Geeft een vergelijking tussen de wijze waarop de drie gemeenten burgerinitiatieven hebben ingericht een basis voor concrete suggesties voor verbetering? Zowel qua beleid als inrichting van het proces.

Om deze onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden en de feiten te kunnen 'wegen' is gebruikgemaakt van een normenkader. Dit normenkader is terug te vinden in bijlage 1.

1.2 Uitvoering van het onderzoek

Het onderzoek is gefaseerd uitgevoerd en is gestart in februari 2017 met enkele gesprekken met de Rekenkamercommissie Kempengemeenten (RKC), waarbij afspraken gemaakt zijn over de planning en de uitvoering van het onderzoek. Tevens is het normenkader besproken en vastgesteld.

In onderstaande tabel is de uitvoering van het onderzoek weergegeven:

Fase	Activiteiten	Resultaat
1	Startoverleg met de RKC	Een vastgestelde aanpak, planning
2	Opstellen normenkader	Een vastgesteld normenkader
3	Dataverzameling	Drie feitenrapportages
4	Technische reactie	Drie technische reacties van de drie colleges van B&W op de feitenrapportages
5	Analyse	Een schriftelijke analyse van de data, op basis van het normenkader.
6	Conclusies, aanbevelingen, rapportage	Beantwoording van de onderzoeksvragen en een vergelijking tussen de drie gemeenten

De dataverzameling uit fase 3 hebben we als volgt aangepakt:

- Opvragen relevante gemeentelijke kaders, visies en verordeningen;
- Opvragen ingediende formele en informele burgerinitiatieven bij de gemeenten;
- Opvragen bekende informele burgerinitiatieven bij de dorpsraden en leefbaarheidsnetwerken;
- Interviews met ambtenaren;
- Interviews met een wethouder per gemeente;
- Interviews met een of enkele gemeenteraadsleden per gemeente;
- Interviews met burgers die een initiatief hebben ingediend.

De complete lijst met bestudeerde documenten en geïnterviewde personen vormt bijlage 2.

1.3 Leeswijzer

Dit eindrapport is als volgt opgebouwd: hoofdstuk twee beschrijft de relevante beleidskaders en verordeningen van de gemeente. Hoofdstuk drie beschrijft de dagelijkse omgang van de gemeente met formele en informele burgerinitiatieven en de communicatie vanuit de gemeente. Vervolgens worden in hoofdstuk vier twee informele burgerinitiatieven nader beschouwd. In hoofdstuk behandelen we het bestuurlijk proces, vanuit het oogpunt van de wethouder en een gemeenteraadslid. In hoofdstuk zes worden, tot slot, conclusies getrokken, aanbevelingen gedaan en een vergelijking tussen de drie gemeenten gemaakt.

2 Beleid en kaderstelling

Voor dit onderzoek zijn de volgende documenten van belang:

Naam	Vastgesteld B&W op:	Vastgesteld raad op:	Nog geldig?
Nota Burgerparticipatie in Oirschot (2012)	12-6-2012	27 juni 2012	Ja
Beleidsregel Projectsubsidies (2013)	12-12-2013	3-3-2009 ²	Ja
Visie Samenwerken met de Samenleving (2015)	11-8-2015	Niet in raad geweest	Ja
Kader samenwerking leefbaarheidsnetwerken en gemeente (2017)	Niet in B&W geweest	Niet in raad geweest	Ja ³
Verordening Burgerinitiatief (2002)	10-9-2002	26 november 2002	Ja

Onderstaand worden deze documenten van recent naar minder recent behandeld.

2.1 Kader samenwerking leefbaarheidsnetwerken en gemeente (2017)

Het Kader samenwerking leefbaarheidsnetwerken en gemeente uit 2017 is een praktische invulling van de Visie Samenwerken met de Samenleving (2015). Leefbaarheidsnetwerken en bewoners hebben de mogelijkheid om zelf met initiatieven te komen voor het verbeteren van hun leefomgeving. Leefbaarheidsnetwerken hebben een leefbaarheidsplan voor 2017 gemaakt waarin zij aangeven welke activiteiten ze willen oppakken en wie en wat ze daarvoor nodig hebben. Op basis van dit leefbaarheidsplan bepaald de gemeente de inhoudelijke en financiële ondersteuning (subsidie op grond van de AWB). Het vormt zo een werkdocument voor gemeente en leefbaarheidsnetwerken. In het plan staat beschreven hoe door gemeente, leefbaarheidsnetwerken en bewoners samen wordt gewerkt aan de leefbaarheid in de buurten. Wensen van bewoners voor de aanpassing van de inrichting en beheer openbare ruimte worden met de

² Het subsidiebeleid is in 2009 vastgesteld door de gemeenteraad. In 2013 is er een aanvulling op het subsidiebeleid door het college vastgesteld. Deze aanvulling was de beleidsregel Projectsubsidies.

³ Het Kader samenwerking leefbaarheidsnetwerken en gemeente (2017) zijn samenwerkingsafspraken voor het betreffende jaar. Het zijn afspraken over wat de partijen van elkaar kunnen verwachten.

leefbaarheidsnetwerken besproken. De netwerken toetsen het draagvlak en de wenselijkheid van eventuele aanpassingen.

2.2 Visie Samenwerken met de Samenleving (2015)

Het doel van de visie 'Samenwerken met de Samenleving' is als volgt geformuleerd:

“Vanaf 2018 doen wij als gemeente alles wat we voor onze inwoners doen samen met hen. We overleggen, stemmen af en denken samen na. Gedragen initiatieven van onze inwoners en partners staan centraal in ons werk.”

De gemeente, zo staat in de notitie, stimuleert en faciliteert zelfredzaamheid en samenredzaamheid waarbij zij werken vanuit de eigen regie van de inwoner en zijn/haar (buurt-)netwerk. De gemeente overlegt, stemt af en neemt de rol die past.

Om het bovenstaande doel te behalen zijn inlevingsvermogen, betrokkenheid en enthousiasme, omgevingsbewustzijn en ondernemerschap essentieel. In 2018 wil de gemeente zich deze werkwijze compleet eigen hebben gemaakt.

2.3 Beleidsregel projectsubsidies (2013)

Deze beleidsregel is een bijlage van het bredere subsidiebeleid, en is erop gericht om projecten en/of activiteiten te stimuleren die specifiek gericht zijn op de inwoners van de gemeente Oirschot.

Deze projecten en activiteiten moeten een bijdragen leveren aan:

- Het bevorderen van een gunstig woon- en leefklimaat in de gemeente Oirschot;
- Het meedoen binnen de samenleving;
- Het stimuleren van particulier initiatief en vrijwillige inzet.

2.4 Nota burgerparticipatie in Oirschot (2012)

Het doel van de nota is om vast te stellen wat Oirschot met burgerparticipatie wil bereiken:

“Burgerparticipatie is het proces waarbij gemeente, betrokken burgers en eventueel externe deskundigen via een open houding naar elkaar en een vooraf besproken aanpak samen vorm en inhoud geven aan (delen van) plannen of beleid. Het proces is gericht op het benutten van elkaars deskundigheid en het verhogen van draagvlak voor te nemen beslissingen.”

De doelstellingen van burgerparticipatie zijn:

- Het verhogen van de kwaliteit van het beleid;
- Het vergroten van draagvlak voor het opstellen en uitvoeren van beleid;

- Het verbeteren van de relatie tussen burgers en bestuur.

De gemeente Oirschot gaat uit van de participatieladder bij de inzet van burgerparticipatie. De participatieladder beschrijft verschillende niveaus van burgerparticipatie (van het passief ontvangen van informatie tot het zelf nemen van initiatief) en is een landelijk toegepast instrument om te bepalen welk niveau van participatie voor welk onderwerp geschikt is. In de nota wordt een nadere rolverdeling tussen inwoners, gemeentebestuur en ambtelijke organisatie uitgewerkt.

Verder wordt over de rol van de gemeenteraad gesteld dat burgerparticipatie soms een bedreiging lijkt te vormen voor de politiek: als het college en ambtenaren met burgers in discussie kunnen gaan over beleid, welke invloed kan de raad dan nog uitoefenen?

Verder wordt gesteld om bij de inzet van burgerparticipatie expliciet te werken in overeenstemming met de rollen van raad en college. De raad kan dit doen door invulling te geven aan zijn kaderstellende en controlerende rol. Ook wordt het belang van communicatie benoemd in de notitie.

2.5 Verordening Formeel burgerinitiatief (2002)

Op 26 november 2002 heeft de gemeenteraad de Verordening Burgerinitiatief – die de indiening van formele burgerinitiatieven bij de gemeenteraad regelt – vastgesteld. Deze is in 2003 in werking getreden. In deze verordening wordt gesteld aan welke formele eisen het initiatief moet voldoen, inclusief een toelichting en een formulier waarmee een formeel burgerinitiatief kan worden ingediend.

3 Werkwijze

In dit hoofdstuk beschrijven we de werkwijze van de gemeente rondom formele en informele burgerinitiatieven.

3.1 Werkwijze formele burgerinitiatieven

Een formeel burgerinitiatief zorgt ervoor dat een onderwerp op de agenda van de gemeenteraad wordt geplaatst en dat de raad zich over dat onderwerp uitspreekt. In Oirschot moet een initiatiefvoorstel worden ondersteund door minstens 50 initiatiefgerechtigden (inwoners van 16 jaar of ouder die – afgezien van hun leeftijd – het kiesrecht voor de gemeenteraad hebben). Een initiatiefvoorstel mag niet gaan over:

- Een onderwerp dat niet behoort tot de bevoegdheid van de raad;
- Een vraag over gemeentelijk beleid;
- Een klacht over de gemeente;
- Een bezwaar;
- Een onderwerp waarover in dezelfde raadsperiode door de raad al een besluit is genomen.

Het verzoek dient schriftelijk te worden ingediend bij de burgemeester. Daarnaast is er nog een aantal vormvereisten, waarvoor de gemeente een model beschikbaar heeft.

Vanaf 2002 tot augustus 2017 is er geen formeel burgerinitiatief in de gemeente Oirschot ingediend.

De Verordening is integraal geplaatst op de website van de gemeente. Verder is op de website het telefoonnummer van de griffier van de gemeente Oirschot te vinden, voor meer informatie over het indienen van een burgerinitiatiefvoorstel.

3.2 Werkwijze informele burgerinitiatieven

Binnen de gemeente Oirschot is er geen vast aanspreekpunt voor informele burgerinitiatieven. Uit gesprekken met ambtenaren blijkt dat burgers bellen of mailen naar de receptie van het gemeentehuis met een initiatief en worden doorverwezen naar een relevante ambtenaar. Ook nemen burgers direct contact op met een wethouder die men kent.

De gesproken ambtenaren stellen dat zij vervolgens proberen zoveel mogelijk mee te denken en maatwerk te bieden aan de initiatieven.

Er zijn negen leefbaarheidsnetwerken vanuit de samenleving. De gemeente neemt niet deel in de organisatie van deze netwerken. Een afvaardiging van alle leefbaarheidsnetwerken overlegt twee keer per jaar met elkaar en de gemeente. De wethouder is voorzitter van dit overleg. De voorzitter plant de afspraken in voor het overleg. Het gaat in dit overleg om inhoud en afstemming. Hiermee wil gemeente het integraal werken bevorderen en kwetsbaarheid verminderen. Het leefbaarheidsplan dat is opgesteld door de leefbaarheidsnetwerken is leidend voor de samenwerking met de gemeenten. Twee keer per jaar organiseren de netwerken samen met de gemeente een minisymposium om kennis en ervaringen te delen en zo meer initiatieven te ondersteunen.

In collegevoorstellen moeten medewerkers aangeven in welke mate er is samengewerkt met de samenleving. Men moet aangeven of de bewoners er achterstaan of juist de risico's als de bewoners er niet aan mee willen werken.

Er zijn twee ambtenaren vanuit het Team Omgeving primair belast met leefbaarheid, één voor de sociale kant en één voor de ruimtelijke kant. Initiatieven komen niet automatisch bij hen terecht. Ze worden bij de ambtenaar die het onderwerp in portefeuille heeft neergelegd door bijvoorbeeld de receptie van het gemeentehuis. Dit wordt door de ambtenaren zelf als laagdrempelig ervaren.

3.3 Communicatie

De gemeente communiceert op verschillende manieren de mogelijkheden om als burger initiatief te nemen:

- Op de website is informatie te vinden over de mogelijkheid om een formeel burgerinitiatief in te dienen bij de gemeenteraad. Op de website is het telefoonnummer van de griffier van de gemeente Oirschot te vinden, voor meer informatie over het indienen van een burgerinitiatiefvoorstel. Er zijn geen praktische tips over hoe een formeel initiatief op poten te zetten;
- Op de website van de gemeente is informatie te vinden over het aanvragen van subsidies;
- In de gemeentegids wordt aandacht besteed aan de inbreng van de burger. In een apart hoofdstuk wordt uitgelegd dat er mogelijkheden zijn om een burgerinitiatief in te dienen bij de raad of om een brief te sturen naar de gemeenteraad. Daarnaast zijn er ook leefbaarheidsnetwerken, die bestaan uit vrijwilligers die zich samen met de gemeente en de politie inzetten voor een leefbare, veilige en fijne woonomgeving.
- Mogelijkheid om in het weekjournaal initiatieven te delen met de inwoners
- Specifieke pagina op de website van de gemeente 'Mijn buurt' voor inwoners, die wordt gevoed door de leefbaarheidsnetwerken.

4 Uitvoering

In dit hoofdstuk onderzoeken we twee informele burgerinitiatieven nader. We kijken naar het proces rondom de initiatieven, de rol van burgers en de rol van ambtenaren, het college en de raad.

4.1 Inventarisatie

Op ons verzoek heeft de gemeente geïnventariseerd met welke informele burgerinitiatieven in de periode 2012 – 2017 de gemeente te maken heeft gehad. Ook hebben we aan aan Buurtbeheer De Notel, Spoordonk/Dorpscafé Spoordonk, Middelbeers, De Pullen – Ekerschot, De Hei, Centrum, Dorpsraad Oostelbeers, stichting Mooi Straten en Drossaard (Heeren van Oirschot) het verzoek gestuurd om hun bekende informele burgerinitiatieven aan ons te melden. Dit overzicht is gecombineerd met het overzicht van de gemeente en vormt bijlage 3.

Uit deze lijst heeft de Rekenkamercommissie twee burgerinitiatieven geselecteerd om nader te onderzoeken. Deze selectie is gemaakt zodat – over het geheel van de drie onderzochte gemeenten – er een spreiding ontstaat qua grootte, thema en impact.

In Oirschot zijn geselecteerd:

- Initiatiefgroep Dorpshart Middelbeers
- Stichting Mooi Straten

4.2 Initiatiefgroep Dorpshart Middelbeers

In 2015 is de initiatiefgroep Dorpshart Middelbeers opgericht, omdat er toenemende onvrede was over het dorps hart van Middelbeers.

Op 29 mei 2016 heeft de initiatiefgroep het evenement ‘Horen, Zien en Zeg ut mar’ georganiseerd. Bewoners konden hun mening en ideeën geven over de toekomst van horeca, toerisme, parkeren, groen, verkeersveiligheid, historie, N395, MKB en de leegstaande panden binnen het dorps hart. Met een route langs themalocaties is de initiatiefgroep, ondersteund door een grote groep deskundigen, in gesprek gegaan met inwoners van Middelbeers. Tijdens deze dag konden de Beerzenaren hun mening uiten over het dorps hart en in gesprek gaan over allerlei thema’s die direct betrekking hebben op het dorps hart en werden bewoners meegenomen in hun eigen belevingen en ervaringen. Ambtenaren, raadsleden en collegeleden van de gemeente waren tijdens deze dag ook aanwezig als toehoorder. Deze thema’s

hebben als leidraad gefungeerd om alle facetten aan het licht te krijgen die te maken hebben met de leefbaarheid van het dorpshart.

De gemeente Oirschot heeft in april 2016 bureau BRO Boxtel de opdracht gegeven om de opbrengsten van 'Horen, Zien en Zeg ut mar' te verwerken in het visiedocument 'Dorpshart Middelbeers - identiteit & ambitie'. De gemeente is opdrachtgever van BRO, en niet de initiatiefgroep.

Op 7 december 2016 is het visiedocument besproken in de gemeenteraad. De raad heeft in die vergadering het visiedocument onderschreven.

Op basis van het visiedocument heeft de initiatiefgroep een inrichtingsplan gemaakt, dat op 14 september 2017 aan de bevolking is gepresenteerd door de initiatiefgroep. Middelen voor de uitwerking en bestekvoorbereiding zijn al beschikbaar. Het vrijgeven van de benodigde middelen door de (nieuwe) gemeenteraad is gepland in de begrotingbehandeling eind oktober 2018.

De gemeente heeft sinds januari 2016 een ambtenaar ter beschikking gesteld als contactpersoon/ intermediair binnen de gemeente. De voorzitter van de initiatiefgroep is hierover te spreken en stelt dat zij zonder deze ambtenaar niet hier hadden gestaan. Wel was het in het begin aftasten wat elkaars rol is, maar daar is men goed uitgekomen, juist doordat de gemeente erg meewerkend was.

De voorzitter van de initiatiefgroep stelt dat de gemeente heeft aangegeven dat zij de plannen zeer serieus zal nemen en zo goed als mogelijk invulling te zullen geven aan de wensen van de Beerse gemeenschap. De initiatiefgroep heeft hier vertrouwen in. Wel beseft de initiatiefgroep dat de gemeente uiteindelijk de beslissingen neemt en zou dit ook niet anders willen zien, want dan wordt de rol van de gemeente door de initiatiefgroep overgenomen.

De betrokken ambtenaar van het Team Omgeving geeft aan dat het reëel is te verwachten dat de plannen worden uitgevoerd, maar de gemeente beslist uiteindelijk. De betrokken ambtenaar ziet ook een verandering in de verhouding met de bewoners van Middelbeers. Vroeger was de gemeente het enige aanspreekpunt wanneer zaken fout liepen, nu is de initiatiefgroep dat ook, of wordt althans soms zo gezien.

Volgens de participatieladder valt dit initiatief deels onder de bestuursstijl 'faciliterend' en deels onder 'samenwerkend'.

4.3 Stichting Mooi Straten

Stichting Mooi Straten is in 2012 opgericht om de leefbaarheid in het Buurtschap Straten te bevorderen. Voor 2012 vonden ook al activiteiten gericht op leefbaarheid en sociale cohesie plaats die door een actieve groep bewoners werden georganiseerd. Om dit wat groter en meer gestructureerd aan te pakken, heeft de groep in periode 2011 – 2012 een inloopavond voor alle buurtbewoners en keukentafelgesprekken georganiseerd. De centrale vraag was: hoe kunnen we de leefbaarheid bevorderen? Hier zijn zo'n vijftig ideeën uit voortgekomen, die

vervolgens zijn onderverdeeld in drie werkgroepen: omgeving, verkeer en veiligheid, en energie. Uiteindelijk is besloten om als eerste nieuwe activiteit een AED te plaatsen. Deze AED moest worden gefinancierd door de gemeente en hier was een rechtspersoon voor noodzakelijk. Zo werd in 2012 Stichting Mooi Straten opgericht.

Volgens de voorzitter van de stichting ziet men zichzelf als een 'doe-club', geen praatclub. Het uitgangspunt is dat de gemeente niet de middelen en personele inzet heeft om de leefbaarheid in een buitengebied als Straten op peil te houden, en dat de bewoners hier dus zelf een inspanning moeten leveren. Uit gesprekken met de voorzitter van de stichting blijkt dat de stichting mensen met een diverse expertise aan zich weet te binden (o.a. met een achtergrond in de zakenwereld, zorg, juridisch, infrastructuur en agricultuur). Hierdoor heeft de stichting veel kracht om zaken aan te pakken. Dit zijn deels activiteiten die zich buiten het traditionele werkveld van de gemeente begeven, zoals een sap-pers-dag (vers rijp fruit wordt geperst tot sap) en een ontmoetingsdag voor boeren, burgers en buitenlui. Sommige activiteiten begeven zich ook op het traditionele werkveld van de gemeente, zoals de herinrichting van de wegen in Straten.

Het contact tussen de gemeente en de stichting is simpel tot stand gekomen: men heeft in 2012 de vorige wethouder gebeld toen men een AED wilde plaatsen. Hierna is het contact veelvuldig en pragmatisch geweest: men weet elkaar te vinden wanneer het noodzakelijk is, bijna altijd op projectbasis. De contacten zijn vooral ambtelijk, maar soms ook via een wethouder. De gemeente financiert bij tijd en wijle concrete projecten van de stichting; ook is er een leefbaarheidsplan.

Mooi Straten was een proeftuin voor het opzetten van een Whatsapp-groep rondom veiligheid in het buitengebied. De gemeente heeft de opzet van Mooi Straten naar alle andere buitengebieden gekopieerd. De stichting zou zo'n opzet – leren van elkaar – vaker willen zien.

Zowel de betrokken ambtenaar als Mooi Straten vinden dat het wegenplan in Straten moet worden aangepakt. De wegen die in de jaren 50 en 60 zijn aangelegd zijn aan vernieuwing toe en ook moet er worden nagedacht over de verdeling van woonverkeer en agrarisch verkeer. Hiertoe hebben de gemeente en Mooi Straten in 2016 twee sessies georganiseerd, waarbij samen met bewoners werd gekeken naar hoe dit het beste kan gebeuren. Zowel Mooi Straten als de gemeente zien zo'n samenwerking als de overheid van de toekomst: inwoners zijn in de lead en de gemeente volgt – binnen duidelijke kaders – hun wensen op. Helaas bleek na deze sessies dat door financiële en personele beperkingen bij de gemeente de uitvoering van het nieuwe wegenplan nog zeker twee tot drie jaar op zich laat wachten, aldus alle betrokkenen. Wel is de gemeente gestart met het opvullen van gaten in de wegen. Men heeft hier echter Mooi Straten of de bevolking niet bij betrokken of over geïnformeerd. De betrokken ambtenaar betreurt dit en deze gang van zaken en Mooi Straten vindt dat dit aantoont dat de gemeente te veel gevangen in zijn eigen systeem zit.

Mooi Straten is een stichting die zoveel mogelijk alle bewoners in het buurtschap bij haar werkzaamheden betreft. De voorzitter erkent desgevraagd dat binnen de stichting – maar ook binnen het buurtschap – de een harder wil lopen dan de ander en er bijvoorbeeld ook tegengestelde belangen kunnen zijn tussen de agrariërs en de

overige bewoners. De betrokken ambtenaar vindt Mooi Straten een belangrijk initiatief omdat er zo draagvlak voor plannen ontstaat, de sociale cohesie, het verantwoordelijkheidsgevoel en eigenaarschap bevorderd worden. De gemeente wil bewoners een grote invloed op hun eigen leefomgeving geven, erkent dat daar wel kaders bij nodig zijn, maar stelt ook dat deze kaders zo ruim mogelijk gesteld moeten worden. Waar het gaat om activiteiten die een wettelijke taak van de gemeente zijn, is het uitgangspunt dat de gemeente zo veel mogelijk bewoners invulling wil laten geven, maar dat de gemeente uiteindelijk – conform haar wettelijke taak – beslist. Een aandachtspunt van de gemeente is hoe ook kwetsbare mensen bij het initiatief kunnen worden betrokken, stelt de betrokken ambtenaar. Ook stelt de betreffende ambtenaar dat zij en haar collega's nog meer haar/ hun best moet(en) doen om beslissingen – bijvoorbeeld zoals het uitstellen van het aanpakken van het wegennet – uit te leggen aan de bevolking.

Volgens de participatieladder valt dit initiatief primair onder de bestuursstijl 'faciliterend', maar waar het gaat om specifieke onderdelen ook onder een delegerende of samenwerkende stijl.

5 Bestuurlijk proces

In zijn aard gaat de omgang van de gemeente met burgerinitiatieven over de verhouding tussen burger en overheid. De omgang met burgerinitiatieven is – naast de dagelijkse ambtelijke gang van zaken – ook afhankelijk van de attitude van het gemeentebestuur: het college en de raad. Om deze attitude in kaart te kunnen brengen, hebben we apart gesproken met wethouder Van Hoof en het raadslid Van de Ven.

5.1 Coalitieakkoord

In het coalitieakkoord 2014-2018 wordt gesteld dat de coalitie de krachten van de Oirschotse politiek en burger wil bundelen: “Het dichten van de kloof tussen overheid en burger gaat het snelst als er van twee kanten aan wordt gewerkt. We willen gezamenlijk initiatieven van inwoners waar nodig stimuleren en ondersteunen door richting en vertrouwen te geven, en waar nodig en mogelijk financieel bij te dragen.”

Eén van de actiepunten is dat coalitie met regelmaat aan de bewoners zal vragen of het beleid en de uitvoering brengt wat zij beogen en wat zij beloofd hebben.

5.2 De wethouder

Over burgerparticipatie stelt de wethouder dat het uitgangspunt van Oirschot is dat inwoners het initiatief moeten nemen. De wethouder is van mening dat het niet anders kan in een kleine gemeente als Oirschot. Hij stelt dat er niet de mankracht en financiële middelen zijn om alle gebieden overal even goed te bedienen. Wanneer inwoners dan zelf geen initiatief tonen, laten zaken soms lang op zich wachten. Het college is er volgens de wethouder om het draagvlak en kwaliteit van een initiatief te toetsen. De wethouder stelt dat communicatie met de inwoners een continu aandachtspunt blijft, waarbij de gemeente nog beter moet uitleggen waarom zij soms iets wel of niet doet.

Het gemeentelijk beleid wil de wethouder heel direct samen met inwoners ontwikkelen. In de begroting voor 2017 staan tien projecten waarin de gemeente en de burgers concreet samenwerken aan een betere samenleving.

De wethouder stelt dat raadsleden gevoelig zijn voor initiatieven vanuit inwoners. Zij vinden het moeilijk om nee te zeggen wanneer er een initiatief vanuit inwoners komt. De gemeente heeft ook een digitaal inwonerspanel, waarmee zij de stemming onder de bevolking peilt. De wethouder stelt dat hij soms de raadsleden zich ziet afvragen waar zij dan nog voor zijn.

Volgens de wethouder is het voor de ambtenaren ook een leercurve. De gemeente start een intervisietraject rondom inwonerparticipatie, zodat ambtenaren reflecteren op hoe zij participatie binnen hun projecten hebben georganiseerd. Ook organiseert de gemeente tweemaal per jaar een symposium rondom buurtnetwerken, zodat inwoners en ambtenaren van elkaar kunnen leren.

De wethouder stelt dat het een aandachtspunt is hoe zij kwetsbare inwoners bij initiatieven kunnen betrekken. Niet iedereen kan volop participeren. Zo bezien heeft volgens de wethouder participatie ook als gevaar dat kwetsbare mensen worden overgeslagen. Dat moet de gemeente voorkomen, volgens de wethouder.

5.3 Gesprek raadslid

Raadslid Van de Ven stelt dat er in Oirschot de laatste jaren veel burgerinitiatieven zijn ontplooid. Het aantal burgerinitiatieven neemt toe en dat vindt het raadslid positief. Volgens Van de Ven heeft de gemeente, om haar eigen doelen te realiseren, ook de inzet of middelen van anderen nodig. De laatste tijd hebben de initiatieven een steeds responsiever karakter gekregen. Dat betekent, stelt Van de Ven, dat er vanuit de randvoorwaarden naar resultaat wordt gewerkt en vanuit de samenleving naar de overheid. Van de Ven is van mening dat de gemeenteraad steeds meer een faciliterende rol heeft.

Van de Ven stelt dat toen deze collegeperiode begon er ongeveer 50 punten aangegeven waren die aangepakt zouden worden door het nieuwe college en dat er nog eens 20 punten vanuit de samenleving aangedragen werden. Van de Ven is van mening dat daardoor te veel gevraagd wordt van het ambtelijk apparaat. In zijn optiek zou er meer responsieve ruimte moeten worden ingebouwd als het tot een nieuw coalitieprogramma komt. De gemeenteraad moet volgens Van de Ven de ambtenaren en het college de ruimte geven om mee te kunnen bewegen met de ideeën die vanuit de samenleving komen. Als er om een besluit gevraagd moet worden, kan de gemeenteraad daar een besluit over nemen.

Ook denkt Van de Ven dat veel initiatieven in een te vroegtijdig stadium worden afgehouden door de gemeente. Dit door gebrek aan tijd bij het college of de ambtenaren, gebrek aan financiële middelen of doordat het niet in het coalitieakkoord past. Hij is van mening dat het niet wenselijk is als een burger doodloopt op een ambtelijke organisatie of het college en daarna bij de politiek moet aankloppen.

Van de Ven pleit voor een loket dat altijd open is en waar de burger terecht kan met initiatieven. Tevens stelt hij dat hij van de voortgang van de 'grote' burgerinitiatieven goed op de hoogte wordt gehouden. Naar zijn mening zijn er ook weinig tegengestelde belangen in de gemeenteraad met betrekking tot dit soort grote initiatieven.

6 Conclusies

Dit onderzoek gaat over zowel formele als informele burgerinitiatieven.

Het formeel burgerinitiatief is in 2002 bij de dualisering van het gemeentebestuur een mogelijkheid geworden voor burgers om directe invloed op de agenda van de gemeenteraad uit te oefenen. Van deze mogelijkheid is in Oirschot nog geen gebruik gemaakt.

Het formeel burgerinitiatief valt onder de zogeheten tweede generatie van burgerparticipatie, waarbij burgers zich voegen naar de agenda en besluitvormingsstructuur van de overheid. De samenleving is de laatste jaren sterk veranderd in een netwerksamenleving met mondige burgers die graag zelf initiatief nemen om hun eigen leefwereld vorm te geven. Dit brengt met zich mee dat de verhouding tussen overheid en burgers ook mee verandert, waarbij de *civil society* initieert en de overheid participeert.

Een informeel burgerinitiatief past goed in deze nieuwe maatschappelijke ordening: burgers nemen inhoudelijk initiatief en zijn leidend en de overheid stelt zich als partner faciliterend op. Een formeel burgerinitiatief past niet goed in deze nieuwe ordening, want burgers moeten zich daarbij verhouden tot de werkwijze van de overheid.

Het omgaan met informele burgerinitiatieven vergt een duidelijke visie op de nieuwe verhouding tussen burger en overheid en een breed gedragen praktische invulling daarvan. Burgers, ambtenaren, college en raad hebben hierbij allen een eigenstandige rol.

De gemeente Oirschot heeft een heldere visie op het belang van samenwerken met bewoners en andere partners binnen de gemeente. De lat licht daarbij hoog: vanaf 2018 wil de gemeente al haar beleid samen met inwoners en partners oppakken. Daarnaast is er veel ruimte voor initiatieven vanuit de samenleving zelf. De gemeente brengt deze werkwijze al concreet in de praktijk bij de begroting van 2017.

Binnen de gemeente worden door burgers veel initiatieven ontplooid en de gemeente is goed op weg om deze initiatieven te omarmen. Om de samenleving nog verder te stimuleren, kan de gemeente initiatiefnemers ook met elkaar verbinden, inzichtelijk maken wie waar mee bezig is of initiatiefnemers juist bij andere onderwerpen betrekken. Op deze manier wordt de kracht die in de Oirschotse samenleving zit nog meer benut.

Dit is ook één van de bestuurlijke gevaren die aan de omgang met informele burgerinitiatieven kleeft: burgers hebben hooggespannen verwachtingen van de gemeente en zijn teleurgesteld wanneer volgens de gemeente iets niet (precies zo) kan. Zeker wanneer de gemeente samen met burgers co-creërend optreedt, is het van groot belang om helder te zijn over de verschillende rollen die de gemeente binnen één project kan aannemen. Ook blijkt uit het onderzoek dat de ambtelijke organisatie onder grote druk staat om alle initiatieven te ondersteunen. Eén van de respondenten stelde dat veel burgerinitiatieven in een te vroegtijdig stadium worden afgehouden door de gemeente. Op deze punten kan nog verbetering plaatsvinden.

Met de leefbaarheidsnetwerken vanuit de samenleving overleggen ambtenaren en de wethouder met regelmaat. Daarnaast is er in collegevoorstellen aandacht voor de mate waarin er is samengewerkt met bewoners. Het ontbreekt in Oirschot aan beleid voor burgers die geen initiatief nemen. Zij worden door de gemeente niet actief gevraagd naar behoeften, wensen en mogelijkheden. Het gevaar van het institutionaliseren van het contact met (groepen) bewoners – bijvoorbeeld in leefbaarheidsnetwerken – is dat alleen aan een selecte groep bewoners om hun mening wordt gevraagd, die niet democratisch verkozen zijn.

De gemeente heeft niet één contactpersoon voor initiatieven vanuit de samenleving, dit brengt het risico met zich mee dat burgers niet weten waar zij terecht kunnen met initiatieven of niet goed worden doorverwezen. Ook via de website van de gemeente is niet veel informatie te vinden over het indienen van een burgerinitiatief.

De rol die de gemeente speelt bij de onderzochte cases heeft zichtbaar positief effect op de initiatieven. De twee onderzochte initiatieven zijn beide verregaande vormen van burgerparticipatie, waarbij de gemeente zich faciliterend opstelt. De gemeente is zich bij deze initiatieven bewust van haar wettelijke taak en de grenzen daarvan en zou dit soms beter kunnen communiceren. De initiatieven zijn beide gericht op de ontwikkeling van een kern. Zonder de burgerinitiatieven zou de ontwikkeling van deze kernen mogelijk niet zo'n vlucht nemen, dit legt een grote verantwoordelijkheid bij de burgers zelf.

De gemeenteraad moet wennen aan de nieuwe manier van werken. Hij zou meer meegenomen kunnen worden in de uitvoering van burgerinitiatieven en de rol van de gemeente daarbij. Ook zou de gemeenteraad zelf scherp moeten zijn op zijn democratische rol als volksvertegenwoordiger en representant van het algemeen belang, zeker wanneer burgerinitiatieven aan schuren tegen het uitvoeren van overheidstaken.

6.1 Aanbevelingen aan de gemeenteraad van Oirschot

- Ga proactief de politieke en maatschappelijke discussie aan over de reikwijdte van burgerinitiatieven en de wenselijkheid dat deze soms aanschuren tegen (voormalige) overheidstaken. Belangrijk punt daarbij is de democratische verantwoordelijkheid van de gemeenteraad.

- Zorg ervoor dat het college de raad regelmatig op te hoogte stelt van ontplooide burgerinitiatieven en de betrokkenheid van de gemeente daarbij.
- Wees scherp op het betrekken van groepen bewoners die geen initiatief nemen en/ of kwetsbaar zijn. Zorg dat zij niet buiten de boot vallen en stimuleer het college dit ook te doen.
- Verzoek het college om verwachtingsmanagement rondom burgerinitiatieven te ontwikkelen en implementeren. Cruciaal daarbij is de communicatie naar burgers waarom iets wel of niet kan.
- Bespreek met het college de ambtelijke ondersteuning van burgerinitiatieven. Een mogelijkheid is een vaste ambtenaar met doorzettingsmacht die liason officer is tussen initiatief en de rest van de ambtelijke organisatie.
- Stimuleer het college om initiatiefnemers met elkaar te verbinden en zo inzichtelijk te maken wat er allemaal door wie wordt gedaan in Oirschot.

6.2 Vergelijking

De gemeenten Oirschot, Reusel – De Mierden en Eersel gaan ieder op een andere manier om met burgerinitiatieven en met – in bredere zin – de positie van de burger ten opzichte van de gemeente. In zijn algemeenheid kan gesteld worden dat Oirschot het verst hierin is en dat Eersel het meest behoudend is.

In Oirschot geven burgers in de onderzochte cases zelf direct vorm aan hun leefwereld via verregaande burgerinitiatieven in hun kernen. Dit levert nieuwe kwesties op rondom democratische controle en ambtelijke capaciteit.

In Reusel – De Mierden heeft de gemeente een grote ambitie om samen met burgers aan betere samenleving te werken. Desalniettemin is hier het uitgangspunt of initiatieven binnen het gemeentelijk beleid passen, in plaats van andersom.

In Eersel heeft men oog voor mondigere burgers en een veranderende samenleving. De gemeente is behoudend ten opzichte van burgerinitiatieven en ziet deze vooral als een mogelijkheid om burgers een bijdrage te laten leveren aan de kwaliteit van projecten en het draagvlak van de gemeente te versterken.

Voor alle drie de gemeenten geldt dat er belangrijke aandachtspunten zijn:

- Het omarmen van burgerinitiatieven veroorzaakt hoge verwachtingen bij burgers, terwijl de gemeente niet altijd alles waar kan of wil maken. Wees hier helder over om zo teleurstelling te voorkomen.
- Burgers meer ruimte geven om zaken zelf te regelen betekent – zeker wanneer er bevoegdheden worden overgedragen of er sprake is van veel gemeenschapsgeld – dat de gemeenteraad scherp moet zijn op haar democratische en controlerende taak.
- Actieve burgers zijn vaak ook dezelfde burgers en kwetsbare burgers participeren minder vaak. Heb hier als raad oog voor en vindt manieren om iedereen erbij te betrekken.

7 Bestuurlijke reactie

17.U008185

Gemeente Oirschot

Postbus 11
5688 ZG Oirschot

Bezoekadres
Deken Frankenstraat 3
5688 AK Oirschot

T (0499) 58 33 33
E info@oirschot.nl
I www.oirschot.nl

facebook.com/oirschot
[twitter@gem_oirschot](https://twitter.com/gem_oirschot)
Whatsapp 06 - 23 20 98 13

IBAN nr. NL90BNGH0285076108
BTW-nr. NL0011.72.724.B03
KvK nr. 17285344

Rekenkamercommissie Kempengemeenten

Mevrouw M. Boer

Postbus 12

5520 AA EERSEL

Ons kenmerk : YBRU02/17.U008185
Uw kenmerk/brief :
Bijlagen :
Onderwerp : Bestuurlijke reactie op "Eindrapport Burgerinitiatieven in de Kempengemeenten"
Contactpersoon : Yolande van der Bruggen
Datum : 10 januari 2018

VERZONDEN 11 JAN. 2018

Beste mevrouw Boer,

Per email ontvingen wij het eindrapport "Burgerinitiatieven in de Kempengemeenten" met het verzoek een bestuurlijke reactie te geven. Eerder ontvingen wij van u de feitenrapportage, hierop hebben wij u op 21 november een ambtelijke reactie gestuurd.

Wij willen u danken voor het onderzoek naar "Burgerinitiatieven in de Kempengemeenten, wij hebben met belangstelling kennis genomen van het door u opgestelde rapport.

In de collegevergadering van 9 januari is het eindrapport besproken en onderstaande bestuurlijke reactie geformuleerd.

Allereerst hebben we een paar redactionele reacties op het eindrapport:

- Bladzijde 9 in de tweede alinea wordt twee keer gezegd dat er twee keer per jaar een overleg is dat door de wethouder wordt voorgezeten. Hierdoor kan de indruk ontstaan dat het om twee verschillende overleggen gaat, wat natuurlijk niet het geval is;
- Bladzijde 12, daar staat dat bij de sap-pers-dag "fruitresten" worden gebruikt, dat is niet juist. Het gaat om vers rijp fruit!
- Bladzijde 13, in regel 5 staat "zou" dat moet "zo" zijn. En in de laatste zin van de eerste alinea staat dat zij nog meer haar best moet doen. Hier moet staan "zij en haar collega's nog meer haar/hun best moet(en) doen"

17.U008185\blz. 1

- 5.2. De wethouder (7de regel). burgers vervangen door inwoners. In onze gemeente hebben wij het niet over burgers maar over onze inwoners (de inwoners van Oirschot). En in de voorlaatste zin op de bladzijde moet "bewonerspanel" vervangen worden door 'inwonerspanel' want dat is onze officiële naam.
- Op bladzijde 15 (2de regel) "burgerparticipatie" vervangen door "inwonerparticipatie". En in de laatste zin van deze paragraaf dient "moeten" vervangen worden door "moet".

Aanbevelingen aan de gemeenteraad

- *Proactief de politieke en maatschappelijke discussie aan gaan over de reikwijdte van burgerinitiatieven en de wenselijkheid dat deze soms aanschuiven tegen (voormalige) overheidstaken.*

Tot nu toe hebben we deze discussie niet gevoerd vanwege het gevaar te vervallen in een theoretisch debat. We hebben er voor gekozen eerst praktijkervaring op te doen aan de hand van meerdere en heel verschillende inwonerinitiatieven, er vanuit gaande dat we hier al doende van zouden leren. Een evaluatie begin 2018 zal een stand van zaken op maken. Aan de hand van de uitkomst zullen we beter in staat zijn om de politieke en maatschappelijke discussie aan te gaan. Niet als een éénmalige ontmoeting maar een jaarlijks terugkerend moment bijvoorbeeld in de vorm van "de dag van de inwonerinitiatieven", waarbij enerzijds initiatieven de gelegenheid krijgen zichzelf te presenteren, en anderzijds workshops georganiseerd worden voor zowel inwoners, medewerkers, en politici om lessen te trekken uit de ervaringen.

- *Zorg ervoor dat het college de raad regelmatig op de hoogte stelt van ontplooide burgerinitiatieven en de betrokkenheid van de gemeente daarbij.*

Dit is een goede tip. Vanuit onze werkwijze met de leefbaarheidsnetwerken zijn er regelmatig bijeenkomsten waar de voortgang en ontwikkelingen gedeeld worden, hierbij worden ook de gemeenteraadsleden uitgenodigd. Het is een goed idee om daarnaast de gemeenteraad regelmatig bij te praten over de stand van zaken van de overige inwonerinitiatieven

- *Wees scherp op het betrekken van groepen bewoners die geen initiatief nemen en of kwetsbaar zijn. Zorg dat zij niet buiten de boot vallen en stimuleer het college dit ook te doen*

Bij initiatieven vanuit de samenleving die om gemeentelijke steun verzoeken stellen we ons reeds de vraag in hoeverre het initiatief voldoende toegankelijk is voor al onze inwoners. We onderschrijven echter de aanbeveling en zullen nadenken over hoe we onze zwakkere inwoners beter kunnen bereiken en beter in staat kunnen stellen om deel te nemen aan inwonerinitiatieven die voor hen van belang kunnen zijn.

- *Verzoek het college om verwachtingsmanagement rondom burgerinitiatieven te ontwikkelen en te implementeren. Cruciaal daarbij is de communicatie naar burgers waarom iets wel of niet kan.*

Verwachtingsmanagement en communicatie zijn belangrijke onderdelen van het samenwerken aan de samenleving. We hebben daarom spelregels opgesteld voor het samenwerken aan de samenleving (Samen werken aan de samenleving, plan van aanpak 2017). In 2017 zijn we met deze spelregels aan de slag gegaan in tien pilotprojecten (de tien projecten die zijn opgenomen in de begroting) In januari 2018 evalueren we deze werkwijze. Aan de hand van de resultaten passen we de werking indien nodig aan en voeren ze in relevante werkprocessen in. Daarna willen we zover zijn dat de spelregels een vanzelfsprekendheid worden en als een olievlek in de organisatie verspreid raken. Na de verkiezingen willen we de dialoog met gemeenteraad en college aangaan over participatie, waarbij de link gelegd wordt naar bestuurlijke vernieuwing, het algemene belang en de betekenis voor de positie van gemeente en gemeenteraad.

- *Bespreek met het college de ambtelijke ondersteuning van burgerinitiatieven. Een mogelijkheid is een vast ambtenaar met doorzettingsmacht die liason officer is tussen initiatief en de rest van de ambtelijke organisatie.*

In onze visie hebben we onder andere als doel dat gedragen initiatieven van onze inwoners en partners centraal staan in ons werk. Daarom willen we geen vast aanspreekpunt in de organisatie voor inwonerinitiatieven. Wel hebben we een aantal "kartrekkers" aangewezen die ambassadeur zijn bij deze nieuwe manier van werken en ingeschakeld kunnen worden.

- *Stimuleer het college om initiatiefnemers met elkaar te verbinden en zo inzichtelijk te maken wat er allemaal door wie wordt gedaan in Oirschot.*

Dit is een hele goede aanbeveling. Dit zullen we in 2018 opnemen in onze werkwijze.

Aandachtspunten

Wij onderschrijven de drie aandachtspunten uit het rapport . Het is belangrijk om een goed verwachtingenmanagement te voeren om teleurstellingen te voorkomen.

Het meer ruimte geven aan inwoners om zaken zelf te regelen maakt het noodzakelijk dat de gemeenteraad scherp moet zijn op haar democratische en controlerende taak. Ook vinden wij het belangrijk om kwetsbare inwoner te betrekken.

Het college gaat met de inhoud van dit rapport aan de slag.

Wij willen als gemeente inzetten op een vitale samenleving. Dat vraagt om een andere overheid met een andere rolopvatting. We willen de samenleving meer in staat stellen haar verantwoordelijkheid te nemen en zaken zelf op te pakken. Wij scheppen de randvoorwaarden waarbij de samenleving zelf vorm geeft aan de invulling en uitvoering van de eigen en gedeelde belangen. We zijn al jaren bezig met Samen werken aan de Samenleving. Ieder jaar maken we stapjes om de werkwijze te verbreden en te verbeteren. In 2017 hebben we tien projecten opgenomen in de begroting die we samen met de samenleving oppakken. De aanbevelingen en aandachtspunten uit dit rapport zijn een waardevolle aanvulling op onze werkwijze. Wij zullen ze dus ook zeker gebruiken met het verder ontwikkelen van "Samen werken aan de Samenleving".

Vragen

Als u nog vragen heeft dan kunt u contact opnemen met Yolande van der Bruggen. Bereikbaar op dinsdag, woensdag en donderdag via telefoonnummer (0499) 58 33 33.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders

Joost Michels
secretaris

Riet Machielsen
loco burgemeester

Bijlage 1

Gehanteerd normenkader

Voor de beantwoording van de onderzoeksvragen en voor de analyse en beoordeling van de verzamelde data over burgerinitiatieven in de Kempengemeenten is een normenkader opgesteld. Het kader is opgesteld op basis van het ACTIE-model van Denters c.s., waarbij gesteld wordt dat gemeenten op drie manieren burgerinitiatieven kunnen benaderen: stimuleren, faciliteren of coproduceren. Daarnaast hebben we algemene normen voor goed bestuur verwerkt in het kader.

Per categorie van de sub-onderzoeksvragen hanteren we de volgende normen:

A. Beleid en kaderstelling

- De gemeente heeft een visie op burgerinitiatieven.
- Er is een helder beleidskader voor burgerinitiatieven.
- De visie op burgerinitiatieven maakt onderdeel uit van een bredere visie op burgerparticipatie.
- De visies op burgerparticipatie en –initiatieven worden door het college actief uitgedragen.
- Er zijn beleidsdoelen geformuleerd voor formele burgerinitiatieven.
- Er zijn beleidsdoelen geformuleerd voor informele burgerinitiatieven.
- De beleidsdoelen zijn haalbaar.
- De gemeente heeft de verschillende rollen die zij ten aanzien van burgerinitiatieven kan aannemen, helder omschreven.
- Er is beleid over de wijze waarop burgers worden gestimuleerd om burgerinitiatieven te initiëren.
- Er is beleid over de wijze waarop burgerinitiatieven worden gefaciliteerd.
- Er is beleid over de wijze waarop de gemeente burgerinitiatieven kan coproduceren.
- Het beleid biedt duidelijkheid over regels en procedures waarbinnen burgerinitiatieven vorm kunnen krijgen.
- De gemeente draagt de mogelijkheden voor burgerinitiatieven actief uit.

B. Uitvoering 1: gemeente

- De gemeente heeft zicht op de ingediende formele en informele burgerinitiatieven: het aantal ontvangen initiatieven, het aantal dat in behandeling is genomen en het aantal dat is afgewezen.
- Het is duidelijk welke taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden verantwoordelijke ambtenaren hebben.

- Er is binnen de gemeente een vaste medewerker als contactpersoon voor formele en een voor informele burgerinitiatieven.
- De gemeente komt haar toezeggingen aan initiatiefnemers na.
- De rol die de gemeente al dan niet speelde is van invloed geweest op het indienen van het burgerinitiatief.
- Formele kaders worden in heldere taal aan burgers gecommuniceerd.
- Regelgeving om een initiatief in te dienen is zo eenvoudig mogelijk.
- De gemeente brengt initiatiefnemers in contact met andere initiatieven of instanties.
- De gemeente ondersteunt initiatieven op maat.
- Er is een causaal verband tussen de rol die de gemeente speelde en de effecten van de initiatieven.

B. Uitvoering 2: de initiatieven en initiatiefnemers (voor de zes cases)

- De inhoudelijke doelen van het burgerinitiatief worden gerealiseerd.
- De zakelijke doelen (budget, planning) van het initiatief worden gerealiseerd.
- Er is draagvlak voor het initiatief onder de bevolking.
- Ondersteuning vanuit de gemeente sluit aan bij de behoeften van de initiatiefnemers.
- Initiatiefnemers zijn tevreden over de behandeling en besluitvorming door de raad respectievelijk het college/ het ambtelijk apparaat.
- Initiatiefnemers vinden de rol van de gemeente helder.
- Initiatiefnemers vinden dat de gemeente haar afspraken nakomt.
- Initiatiefnemers vinden dat de rol die de gemeente speelde van invloed is geweest op de effecten van het initiatief.
- Initiatiefnemers vinden dat de gemeente helder en eenvoudig communiceert over de mogelijkheden om burgerinitiatieven in te dienen.

C. Bestuurlijk proces

- Het aantal ingediende informele initiatieven sluit aan bij de beleidsdoelen van de gemeente.
- Het aantal ingediende formele initiatieven sluit aan bij de beleidsdoelen van de gemeenteraad.
- De raad is via formele weg goed geïnformeerd over inhoud, effect en draagvlak van het initiatief.
- De raad is via informele weg goed geïnformeerd over inhoud, effect en draagvlak van het initiatief.
- Burgers hebben de mogelijkheid om hun initiatief in de raad toe te lichten.
- Burgers zijn geïnformeerd dat een burgerinitiatief op de agenda van de raad staat.
- Burgers zijn geïnformeerd over de besluitvorming door de raad.
- Burgers zijn geïnformeerd over de besluitvorming door het college.

We toetsen voor iedere gemeente afzonderlijk de data aan dit kader. Om vervolgens de sub-onderzoeksvragen uit categorie D (Vergelijking) te kunnen beantwoorden, vergelijken we ook de resultaten van deze toetsing tussen de gemeenten.

Bijlage 2

Bronnen

De feitenrapportage is opgesteld aan de hand van gesprekken met:

- Stef Mouriks, voorzitter Initiatiefgroep Dorpshart Middelbeers
- Stan Kerkhofs, voorzitter Stichting Mooi Straten
- Yolande van der Bruggen, Team Omgeving, gemeente Oirschot
- Peter Stabel, Team Omgeving, gemeente Oirschot
- Frans van Hoof, wethouder, gemeente Oirschot
- Joep van de Ven, raadslid gemeente Oirschot

Geraadpleegde documenten:

- Verordening Burgerinitiatieven (2002)
- Nota burgerparticipatie in Oirschot (2012)
- Beleidsregel Projectsubsidies (2012)
- Coalitieakkoord 'Mensen voorop in ons Monument in 't Groen' (CDA, SP, Dorpsvisie, PvdA) (2014)
- Visie Samenwerken met de Samenleving (2015)
- Visiedocument 'Dorpshart Middelbeers - identiteit & ambitie' (BRO) (2016)
- Kader samenwerking leefbaarheidsnetwerken en gemeente (2017)
- Website www.oirschot.nl (geraadpleegd op 11 juli 2017)

Bijlage 3

Lijst met formele burgerinitiatieven

-

Lijst met informele burgerinitiatieven

1. Buurtbeheerprojecten

N.a.v. inbraken buurtbeheerprojecten opgezet met politie, gemeente en de bewoners. Er worden veel fietsen gestolen en inbraken gepleegd. Ieder jaar een leefbaarheidsplan. Vinden plaats in Spoordonk, De Pullen Ekerschot, De Notel, De Hei, Centrum Gildewijk en Middelbeers.

2. Dorpscafé Spoordonk

Een groep vrijwilligers die jaarlijks vier thema-avonden organiseren rondom het thema leefbaarheid. Met pakkende agenda's worden inwoners uit Spoordonk uitgenodigd de handen uit de mouwen te steken. Het Dorpscafé zorgt ervoor dat er nieuwe burgerinitiatieven ontstaan. De burgerinitiatieven monden vervolgens uit in projecten die de leefbaarheid van Spoordonk vergroten.

3. Dorpsraad Oostelbeers

Procedureel en formeel ingestelde dorpsraad. Het initiatief startte met 20 man, daar zijn er nu nog 10 van over. Focus is leefbaarheid in de kernen. Projecten die worden uitgevoerd zijn bijvoorbeeld: hergebruik kerk, buurtvereniging Hutspot met jong en oud, op de koffie bij..., en een Mariakapel in de kerktoren.

4. Stichting Mooi Straten

De stichting houdt zich bezig met boeren en burgers in buitengebied, het met elkaar leefbaar houden. Bestaat uit vier buurtverenigingen. Diverse activiteiten: sapdag, burgers-bezoek-boeren-dag, allemaal dezelfde toegangspoorten voor het erf, twee keer per jaar een symposium. Men wilde ook een uitkijktoren, maar die is door regels gestrand.

5. Initiatiefgroep Dorpshart Middelbeers

Een groep bewoners dat graag het dorpshart nieuw leven in wil blazen.

6. Stichting Dorpshuis Oostelbeers (hergebruik kerk)

Het dorp heeft de kerk omgebouwd tot dorpsplein, met onder meer restaurant Andreas. Dit is een project binnen het IDOP Oostelbeers.

7. **Stichting Dorpshart Spoordonk (hergebruik Kerk)**
School en gemeenschapshuis waren van de gemeente. Het plan was om alles in één gebouw te doen: huisartsenpost, fysio, kantine van de gymzaal. Dit is een project binnen de IDOP Spoordonk.
8. **Zappers (zwerfafvalpakkers)**
Dit zijn vijf individuele burgers die zwerfafval opruimen.
9. **Ik wil er efkus uit**
Initiatief van een bewoners om eenzame mensen op sleeptouw te nemen.
Bewoner is inmiddels overleden, zoon neemt het over.
10. **Initiatiefgroep Zon op Oirschot in oprichting**
Zonnepanelen op het dak van iemand anders plaatsen.
11. **Stichting Lachindezorg**
Clown die familie van dementerenden leert met dementie om te gaan.
12. **Glasvezelprojecten buitengebied**
13. **Burgerinitiatieven rond Groot Bijsterveld**
14. **Whats App buurtpreventie**